

МЕД

македонско еколошко друштво

информатор

**Проект
за мониторинг и заштита
на балканскиот рис**
Стратегија за спасување
на балканскиот рис

Конференција за крупни ѕверови
- Постојна, Словенија

Голем Град
ГИС и Управување со заштитени подрачја

Проект
„Валоризација на природните вредности
на Моноспитовско Блато“

Проект
„Идентификација и заштита на значајни
растителни подрачја во Македонија“

Проект
„Осоговските Планини во
Балканскиот зелен појас“

**Проект за заштита на мршојадците
во Демиркаписката Клисура**
Растна популацијата на
белоглавите мршојадци во Македонија

...соработката помеѓу МЕД и ИДСБ
продолжува и понатаму...

Стратегија за спасување на балканскиот рис

Помалку од 100 единки од балканскиот рис се останати во пограничните области на Македонија и Албанија. Педесетина експерти за заштита на природата од различни владини институции, универзитети и други важни заинтересирани страни, во јуни 2008 година во Пештани, се состанаа на дводневна работилница со цел развивање на стратегија за зачувување на балканскиот рис. Работилницата, која беше под покровителство на Бернската конвенција, беше организирана од страна на Македонското еколошко друштво и Друштвото за заштита и зачувување на природната средина во Албанија (PPNEA), а потпомогната од членови на IUCN/SSC Cat Specialist Group. Како што беше

дефинирано за време на работилницата, целта на стратегијата е да се обезбеди витална популација на балканскиот рис која ќе живее во еден матрикс на заштитени подрачја и одржливо управувани станишта во соживот со луѓето. Учесниците со нивното знаење и искуство помогнаа и предложија активности како да се оствари целта.

Сите ангажирани организации во Програмата за закрепнување на балканскиот рис (www.catsg.org/balkanlynx) се оптимисти и веруваат дека таквата посветеност на сите релевантни институции ќе може да го спаси балканскиот рис од исчезнување.

Конференција за крупни сверови - Постојна, Словенија

Како дом на пет видови на крупни сверови (мечка, волк, евроазиски рис, ибериски рис и ждровац), Европа претставува континент во кој вистински предизвик е да се направи баланс помеѓу заштитата на овие видови и населениот предел. Пан-Европската конференција за план за управување на популациите на крупни сверови се одржа во Постојна, Словенија на 10 и 11 јуни 2008 година. Дискусиите и темите на конференцијата беа главно поврзани со имплементацијата на европската легислатива на полето на заштита на природата и управување со крупни сверови. Тимот од МЕД кој работи на заштита на балканскиот рис присуствуваше на конференцијата. Таму, на постер беа презентирани активностите спроведени со

фото замките во Националниот парк „Маврово“, како и основното истражување спроведено преку анкетирање на локалното население од западна Македонија. Ова беше една одлична шанса да се запознаат луѓето кои работат во областа на заштита на крупните сверови и да им се презентираат активностите околу заштитата на балканскиот рис во Македонија и Албанија.

lynx@mes.org.mk

Дополнителни информации можете да добиете на:

contact@mes.org.mk , www.mes.org.mk
Тел.: 02/2402 773

Македонското еколошко друштво
или

ppnea@albmail.com

Тел.: 00355 42 249 571

Друштво за заштита и зачувување на природната средина во Албанија

Споменувајќи го името на островот Голем Град, обично кај луѓето создава слика на рајот каде царуваат змиите. Овој остров кај народот е всушност и познат како Змиски Остров. За некои страв и сцена од најстрашен филм, а за други, вистинско Елдорадо.

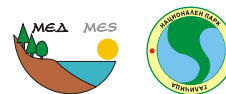
Голем Град

Островот зафаќа површина од околу 20-тина хектари, и се наоѓа во Преспанското Езеро, на границата меѓу Македонија, Албанија и Грција. Специфичната местоположба и изолираност од копното, условиле развој на интересен и специфичен диверзитет на видови флора, фауна и фунгија. Македонското еколошко друштво во соработка со ЈУНП „Галичица“ во 2007 година започна со реализација на популациски истражувања на влекачите Херманиева желка (*Testudo hermanni*), змијата рибарка (*Natrix tessellata*) и поскокот (*Vipera ammodytes*).

Во изведувањето на овие научни истражувања кои сè уште се во тек, активно се вклучени и експерти од Србија и Франција,

што укажува на големината и важноста на овие истражувања. Теренските истражувањата се изведуваат во времетраење од 8 дена, во текот на пролетниот и летниот период и се однесуваат пред сè на екологијата на овие видови во услови на природна изолација.

Добиените сознанија, кои сами по себе се уникатни бидејќи се единствени од овој тип истражувања за островски популации на овие видови во Европа, во иднина ќе помогнат за дефинирање на статусот на заштита и зачувување на овие видови, како на национално така и на интернационално ниво.

Проект за заштита на Балканскиот рис - ГИС активности

Во рамките на проектот за заштита на балканскиот рис, во Германија во мај 2008 година беше реализирана тренинг обука за ГИС и Управување со заштитени подрачја, на која учествуваа членови на МЕД и Друштвото за заштита и зачувување на природната средина (PPNEA) од Албанија, со цел запознавање со новините и процедурите за обработка на сателитски снимки во ГИС технологијата, користејќи го дополнителниот пакет "Spatial Analyst" како доградба за софтверот ArcGIS.

Во текот на обуката беше изработена прелиминарна карта за потенцијалната дистрибуција на рисот во Македонија и Албанија и подетална карта за регионот на Илинска-Плакенска Планина. Стекнатите искуства од

во анализа на сателитски снимки, со што ќе се изработат и подобрат картите на хабитати за Осоговските Планини, како и за целото подрачје од интерес за заштита на крупните сверови.

Оваа моќна софтверска алатка овозможува директно користење и обработка на податоци од "растерски" и "грид" формат, како и изведување на комплексни анализи со кои, покрај другите можни апликации, може да се одредат потенцијалните живеалишта на рисот, мечката и волкот, за што беше договорена дополнителна обука на која заедно ќе учествуваат ГИС тимот и тимот за проучување на рисот, а со цел подобро запознавање со потенцијалната практична примена на истата во тековните проекти.

avukatov@mes.org.mk

Компонента: „Валоризација на природните вредности на Моноспитовско Блато“

Главна цел на оваа проектна компонента, беше проучување и валоризација на биодиверзитетот во Моноспитовско Блато. Со проучувањето беа опфатени повеќе таксономски групи: алги, васкуларни растенија, пајаци, инсекти (пеперутки, тркачи и вилини коњчиња), риби, водоземци, влекачи, птици и цицачи, како и различните типови станишта и растителни заедници. Теренските истражувачки активности се одвиваа во периодот од јуни 2007 до мај 2008 година, по што следеше анализа и валоризација на материјалот и податоците. Добиените резултати од истражувањето покажаа, дека во Моноспитовско Блато и покрај големото негативно антропогено влијание, сè уште постои исклучиво ретка и интересна флора и фауна, и тоа:

- Регистрирани се околу 250 различни растителни видови од кои кралската папрат (*Osmunda regalis*) е реликтен и строго заштитен вид; две од неколкуте растителни заедници се среќаваат само во Моноспитовското Блато.

- Повеќе од 15 видови вилини коњчиња; 35 видови дневни пеперутки; повеќе од 50 видови тркачи; единствено наоѓалиште за повеќе од 10 видови пајаци во Македонија, (неколку од нив исклучително ретки и загрозени).

- Блатото претставува единствено мрестилиште на штука во Македонија (заедно со река Струмица).

- Станиште за 11 од вкупно 15 различни видови водоземци (73%) и 16 од вкупно 32 видови влекачи (50%) познати за Македонија; сите се наоѓаат на меѓународните листи за заштита на видови и станишта.

- Регистрирани се повеќе од 130 видови птици од кои 107 видови имаат третман на заштита во Европа.

- Регистрирани се 8 видови цицачи со третман на заштитени видови, од кои 7 видови лилјаци и видрата; неколку инсектојади и глодари специфични за водни станишта.

Овие резултати покажуваат само дел од природните вредности на Моноспитовско Блато, кое, за жал, секојдневно се повеќе и повеќе се уништува и намалува. Покрај ова, МЕД изготви информативно-едукативни табли за значењето на Блатото како екосистем и за позначајните видови кои живеат во Блатото. Таблите се поставени по патеката наменета за посетители изградена во самото Блато. Членови на МЕД учествуваа на јавниот форум "Развој на локален еко/рурален туризам во Општина Босилово" организиран од Општината на кој се презентираа моменталната ситуација во Моноспитовското Блато и неговиот потенцијал и улога за развој на Струмичкиот регион.

Проектот "Валоризација на природните вредности на Моноспитовско Блато" е во завршна фаза, но допрва започнуваат напорите на МЕД за заштита на природните вредности на Моноспитовско Блато.

Македонското еколошко друштво изготви публикација во која се прикажани дел од резултатите од истражувањата во Блатото, мислења на експерти околу заканите по Блатото и препораки за негова идна заштита.

Во склоп на овој проект, активностите во последниот шестмесечен период беа интензивно насочени кон Шар Планина која беше одбрана за пилот проект бидејќи претставува најголемо ЗРП во Македонија.

Активности во рамките на проектот „Идентификација и заштита на значајни растителни подрачја во Македонија“

Главната цел на пилот проектот на Шар Планина е насочена кон подигање на јавната свест преку одбирање на целни групи (планинари и туристи) со презентирање на дел од природните вредности на овој масив. Пилот проектот МЕД го спроведува во партнерство со Планинарскиот клуб „Љуботен“ од Тетово. Досега, во соработка со Планинарскиот клуб беа одржани предавања во шест села во подножјето на Шар Планина, со цел локалното население подобро да се запознае со природните вредности на Шар Планина и со предвидените активности што се спроведуваат со проектот. Она што е предвидено да се реализира до октомври оваа година е:

- дефинирање на планинарски патеки со нивно маркирање (за потребите на овој проект беа одредени осум патеки);
- поставување на осум информативно-едукативни табли на веќе одбрани локалитети, за кои се смета дека се најпосетени;
- изготвување на туристичка мапа која ќе содржи податоци за растителниот и животинскиот диверзитет на Шар Планина.

angelova@mes.org.mk

PLANTA EUROPA

Лешница, Шар Планина

Активности во рамките на проектот „Осоговските Планини во Балканскиот зелен појас“

Во продолжение на проектните активности започнати во 2007 година, МЕД во соработка со „Натура нова“ и ДОР континуирано работи на идентификување на социо-економските потенцијали за развој на Осогово. Оваа иницијатива е поддржана од единиците на локалната самоуправа, кои гравитираат кон Осогово и се движи во насока на изнаоѓање на најсоодветен модел на заштита кој ќе претставува рамнотежа меѓу потребите и ограничувањата на сите засегнати страни: зачувување на биодиверзитетот, развој на сточарството и земјоделството, локален економски развој (посебно селскиот туризам). Прогласувањето на ова подрачје за заштитено, би требало да овозможи одржлив развој на регионот на Осоговските Планини, заштита на приоритетните видови и живеалиштата.

Истражувањата на природните и социо-економските компоненти и понатаму продолжуваат во насока на појасно детерминирање и дефинирање на „основите“ на регионот за кој треба да се предложи одреден степен на заштита, по што ќе се донесат конечни заклучоци за големината на подрачјето, категоријата на заштита, режимот и видот на заштита кој е најсоодветен за Осоговските Планини.

Во јуни 2008 година беше организирана и реализирана студиска посета на Стара Планина – прекугранично подрачје меѓу Бугарија и Србија. Целта на посета беше размена на искуства од прекуграничните активности за одржливо искористување на природните ресурси при управување со заштитени подрачја, искуства за регионален и пред сè туристички развој. Механичкото реплицирање на успешни примери од други заштитени подрачја нема да биде репер и во случајот со Осогово, најмногу поради фактот што специфичноста на подрачјето и окружувањето се пресудни во донесувањето одлуки кои ќе бидат реално спроведливи.

Деспина Китанова
kitanova@mes.org.mk

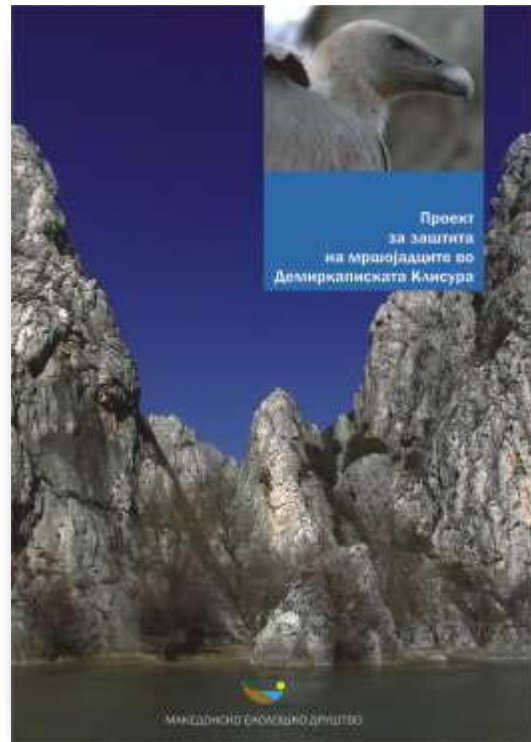
Растна популацијата на белоглавите мршојадци во Македонија

Во текот на 2008 година Македонското еколошко друштво и Фондот за дивата флора и фауна од Кавадарци утврдија зголемување на гнездовата популација на белоглави мршојадци во Македонија со најмалку пет нови двојки, што е прв значителен раст од 2002 година до денес, и конкретен успех на проектите за заштита на мршојадците во Македонија. Најмало зголемување (две двојки повеќе од 2007) има на колонијата во Демир Капија, која сега брои четири двојки (само две успешно гнездат), две до пет нови двојки има на Тиквешкото Езеро, и најмалку две во Мариово. Вкупната популација во Македонија денес брои меѓу 17 и 19 двојки.

Проект за заштита на мршојадците во Демиркаписката Клисура

Во рамките на активностите за заштита на мршојадците, МЕД отпочна со реализација на Проектот за заштита на мршојадците во Демиркаписката Клисура, финансиран од британската команија LUSH Ltd. и BirdLife International. Овој проект се насочува кон отстранување на заканите за мршојадците во околната на Демир Капија, колонија на која и се заканува целосно исчезнување. Активностите вклучуваат прихрана, мониторинг и едукација, а партнери се општината Демир Капија, ФДФФ-Кавадарци и МЖСПП.

...соработката помеѓу МЕД и ИДСБ продолжува и понатаму...

Истражувачко друштво на студенти биолози (ИДСБ) е невладина студентска организација формирана во 1994 година, од страна на студентите биолози од Природно математичкиот факултет од Скопје. Во периодот на постоење, ИДСБ има организирано 14 летни научно истражувачки акции на повеќето планини во Македонија.

Во јули 2008 година, на падините на Илинска Планина се одржа летната повеќедневна акција, како дел од проектот „Истражување на биолошката разновидност и биокоридорите на Илинска Планина и обука на млади истражувачи за заштита на природата“. Овој проект се спроведува од страна на ИДСБ и е потпомогнат од Министерството за животна средина и просторно планирање. На акцијата учествуваа 50 студенти и професори од Природно математичкиот факултет од Скопје, како и гости од другите биолошки факултети и средни училишта од Бугарија, Црна Гора и Хрватска. Учесниците престојуваа во конаците на манастирот Свети Илија над селото Големо Илино.

Истражувачките теренски активности се одвиваа во рамките на потребите на различните секции од областа на биологијата како: алгологија, микологија, пределна екологија и ботаника, ентомологија, арахнологија, херпетологија, орнитологија, мамологија и биохемиско-физиолошка секција. Во текот на истражувачката акција беа изработени теренски карти на кои беа бележени пешачките патеки по кои се движеа групите, на што претходеше дигитализација на патиштата во и околу истражувачката област. Дел од собраните примероци и материјали од различните секции се обработуваа на терен, а остатокот во лабораториите на Институтот за биологија на Природно математичкиот факултет.

По соодветната обработка на материјалите членовите на секоја секција ќе изготват научни трудови кои ќе бидат објавени во 4-тиот „Билтен на Истражувачко друштво на студенти биолози“.

Контакт: Радмила Драгеска
Истражувачко друштво на студенти биолози,
ПМФ – Скопје
biologiststudentsresearchsociety@yahoo.com
Тел: 02/ 3249 636

Lescureux Nicolas, PhD
Post-Doctoral Student
Norwegian Institute for Nature Research
Tungasletta 2
7047 TRONDHEIM (NORWAY)

Skopje, the 11th of June

To whom it may concern

Granted by the Fysen Foundation to work with the Norwegian Institute for Nature Research (NINA) on human-predators relationships in Macedonia, I have been in tight relationships with the Macedonian Ecological Society. They helped me in many ways, not only on the fieldwork but also when I had to be in Skopje for data analysis and translations.

They provided me a desk in their office with internet connexion and all equipment required. During the fieldwork, I was impressed by their strong knowledge of the country which allow them to be quite efficient in finding people to interview. Their ecological knowledge provided by the diversity of their activities was quite useful in the translation and data analysis of ethno-ecological investigations. I also have to notice that all people working in the Macedonian Ecological Society are speaking english fluently and are thus able to communicate with foreign researchers.

Last but not least, I would like to emphasize not only the professionalism of the team working in Macedonian Ecological Society, but also the good and pleasant atmosphere in every days work. It was a real pleasure to work with this team and I strongly recommend researchers willing to work in the field of ecology in Macedonia to deal with the Macedonian Ecological Society.

Nicolas Lescureux

Писмо од
Николас Лескуре од
Франција, на докторски
студии во Норвешка, кој
престојуваше и
работеше во МЕД во
периодот од септември -
ноември 2007 и април -
јуни 2008 година

МЕД македонско еколошко друштво

ПРИСТАПНИЦА

Јас, _____ со звање и титула _____ вработен во _____ пристапувам во Македонското еколошко друштво, при што ги прифаќам и одобрувам целите, задачите и активностите на Друштвото и се обврзувам да ја плаќам годишната членарина од 500,00 денари (100 за невработени). Краток опис на професионалната ориентација и потесното подрачје на стручен и научен интерес: _____

Молам материјалите за активностите на Друштвото и печатените работи да ми бидат доставени на следната адреса: _____

Домашна адреса _____ _____, тел _____

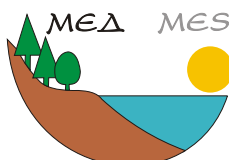
Адреса на работа _____, тел: _____, факс: _____

e-mail _____

датум: _____

своерачен потпис _____

Бул. Кузман Јосифовски-Питу бр. 28/3-7, 1000 Скопје
 тел: 02 2402 773, факс: 02 2402 774
 mes@iunona.pmf.ukim.edu.mk
 contact@mes.org.mk
 www.mes.org.mk

Македонско еколошко друштво
 жиро сметка: 300000000278717
 даночен број: 4030985348821
 Комерцијална банка а.д. Скопје